

Vi bor trygt på Liborg

Ole Kristian 2024

Historien om Liborg

Eiendommen Liborg ble skilt fra bnr. 46, bnr. 105 sent på 1920- tallet. Å kalle en eiendom på rundt et mål for en borg er vel for de fleste å ta litt hardt i, men det var vanlig i Gravdal på den tiden. Andre eiendommer rundt hetet: Kronborg, Sverresborg, Mikkelsborg osv.

Alle eiendommer hadde et eget navn fordi det ikke var gatenavn og nummer rundt om på bygdene. Navnene var altså postadresse. Gravdal var en ganske avsidesliggende bygd på den tiden selv om det bare var ca. 5 km til Bergen sentrum. Skulle man til Bergen var ferge beste løsning. Området tilhørte Askøy kommune.

Huset på Liborg sto ferdig i 1930. det var på en og halv etasje med en grunnflate på ca. 35 m² og lignet mere på et lite amerikansk skipperhus enn en borg. Han som fikk bygd huset var kaptein Johan Hansen, så det var vel naturlig at det ble et skipperhus.

Hvem Johan Hansen var vet vi lite om, men han kom fra øyene utenfor Bergen.

Om hans bakgrunn som sjømann vet vi heller ikke mye, men vi vet at han i mange år reiste til sjøs og den siste tiden var han styrmann eller kaptein.

Etter at han flyttet til Gravdal, fikk han arbeid på Kvarven Fort, som var en del av Bergenhus Festning. Jobben besto i å være skipper på mindre farkoster som fraktet personell og forsyninger til andre deler av festningen. Festningen hadde fort og forlegninger utover Hjeltefjorden og nordover på Meland og Radøy.

Hans sønn Einar, som nå er over 90 år, forteller på telefon at 9. april 1940, da Tyskland angrep, var Johan Hansen på vei ut Hjeltefjorden med ammunisjon til fortene det ute. Hverken båten eller fortene ble truffet av tyskernes bomber, men da de kom tilbake til Kvarven hadde Bergenhus Festning kapitulert.

Olav Hansen var gift med en dame som var svert tunghørt eller nesten døv. De fikk fire barn, Armauer, Olaf, Einar og Harriet. Da siste verdenskrig brøt ut var Armauer i utenriks sjøfart. Da han kom til Storbritannia ble han beordret til Marinen, og han tjenestegjorde bl.a. på ubåter.

Etter krigen kom han til Liborg med en engelsk dame. Han fortsatte vel i forsvaret, men hun ble boende en stund på Liborg.

De fikk et barn sammen, men ble etter hvert skilt, og hun flyttet til Haugesund. Damen oppsøkte oss i Gravdal en gang på 80-tallet og fortalte litt fra den tiden hun bodde her.

Eiendommen kom for salg i 1971, men det var liten interesse fordi huset ikke hadde innlagt offentlig vann, hadde utedo og det var heller ikke kjørbare atkomst. Dessuten trengte huset full rehabilitering.

Vi hadde dårlig råd, men stor arbeidsvilje. Et hus nært sentrum, med god utsikt med mulighet til å videreutvikle passet oss godt. Jeg hadde utdannelse innen bygg og anlegg.

Jeg undersøkte på tidligere Laksevåg kommune om mulighetene for å få tilknytning til offentlig vann og avløp, og mulighetene for å få opparbeide bilvei fram til eiendommen.

Det var kommunale vann- og avløpsrør i Gravdalsveien ca. 100 meter nedenfor eiendommen, og langs eiendommen gikk det en kjerrevei som med en viss innsats kunne opparbeides til bilvei. Kommuneadministrasjonen ga grønt lys.

Vi kjøpte eiendommen for kr. 80.000, - + omkostninger. Pengene fikk vi låne fra kommunale fond uten avdrag, men med rente.

Fire andre eiendommene rundt Liborg hadde heller ikke offentlig vann og avløp, og alle var med da jeg presenterte en plan og kostnader for nye ledninger. Vi leide gravemaskin til å grave grøftene, men grøfterensk og tilrettelegging for rør gjorde vi på dugnad. Vi dekket også til rørene med krafser og spader. Det var en fin måte å bli kjent med naboer, og med området. Nytt vann og avløpssystem for de fem eiendommene som var med kostet rundt kr. 25.000, eller ca. kr 5.000, - på hver husstand.

Eiendommen Mikkelsborg hadde lagt ubebygd i 17 år etter fradeling, fordi den ikke var tilknyttet offentlig vann, kloakk og kjørbare vei. Vi var tre eiendommer som ikke hadde vei, og vi bygde ny vei på dugnad oppå kloakkgrøftene fram til hver av eiendommene. Også det prosjektet ble meget rimelig, og alle var fornøyde. Eieren av Mikkelsborg, Odin Valdemar Olsen kunne endelig sette i gang bygging av ny bolig.

Rehabilitering av huset på Liborg var en grei jobb. Alle vegger og tak på innsiden ble kledd med plater. Huset var bygd av pløyde planker. Alle dører og vinduer ble skiftet. To stuer i første etasje ble til et rom, og et lite soverom i andre etasje ble et godt brukbart bad. Kjøkkenet i første ble utstyrt med ny kjøkkeninnredning, og en dør rett ut fra kjøkkenet ble fjernet. Derved hadde huset to gode soverom, bad og en liten stue samt kjøkken og entre. Samtlige rom ble malt eller tapetsert, og vi kunne flytte inn med to barn et halvt år etter at eiendommen var ervervet. Den første tiden måtte vi bruke utedo, noe som var lite populært hos noen, men vann og avløp kom ganske raskt på plass.

Kjelleren var en noe vanskeligere affære. Kjellermuren var murt opp av gråstein med en sparsom murpuss på begge sider, og vannet silte inn flere steder. Kjellergulvet var støpt oppå planert jord. Gråsteinsmuren ble delvis erstattet med betongmur og murpuss.

Jobben med kjelleren ble mer langvarig. Først var det dreneringsgrøfter både utvendig og innvendig som ble gravd for hand, samt grøftet for vann og kloakk. Det tok tid å få kjørt ut all jord og få rensset opp, og fylt på med dreneringsmasser slik at gulv kunne støpes. Å forsterke, og delvis skifte kjellermuren var en møysommelig jobb. Det ble gjort på kveldstid etter arbeidsdag og etter at vi hadde flyttet inn i huset. Det positive var at det var kort vei til arbeide.

Det ble til slutt en grei kjeller ned bod, grovkjøkken og verkstedbod. Gulvene i kjelleren ble senere flislagt og veggene har fått kledning, grovkjøkkenet har fått fliser halvveis opp på veggene.

Vi innså snart at vi kom til å trenge mere plass, og jeg laget mange skisser for et tilbygg før vi var fornøyd. Men fem år etter innflyttingen til Liborg var borgen utvidet med et moderne tilbygg på sørsiden av skipperhuset. Tilbygget er på én etasje med underetasje og med en stue på rundt 50 m², to soverom samt gang og bad i underetasjen. Våre to barn, Siri og Rune fikk endelig egne rom.

Vi fikk en maskin til å grave vekk jorda der tilbygget skulle stå. Jeg boret for sprenging av steinmasse, og en entreprenør sprengte ut tomten. Deretter måtte gravemaskinen på plass for å flytte massene ned i hagen. Kjellermuren ble murt av lekastein og gulvene ble grovstøpt.

Planen var at en tømrer og jeg skulle sette opp utvendig bygg, men da materialene og utstyr var på plass, jeg hadde tatt ferie fra jobben i kommunen, meldte han avbud og jeg ble stående alene i regnvær. Sigrun traff tilfeldigvis en venn av oss som var lærer på yrkesskolen, som lå et stykke unna, han trodde skolen kunne påta seg å reise bygget.

Yrkesskolen stilte med 11 elever og en lærer, og selv om ikke alle elevene var utpregete tømrere, kom bygningen ganske raskt opp. Min jobb ble å sørge for at de hadde nok materiell og utstyr, og å gå over det som ble gjort. Var det noe jeg ikke var fornøyd med ble det straks rettet opp. Vi betalte yrkesskolen en avgift for arbeidet, men vi kom billig fra dette.

Vi avtalte med kommunen at vi kunne legge stein og jordmassene fra tomten til tilbygget nedenfor veien, der jeg tidligere hadde planlagt en leikeplass for Gravdal

Vel, som kommunen hadde godkjent. Når massene ble flyttet fikk vi samtidig gravd ut en garasjetomt, yrkesskolen var interessert i å støpe garasjen som et øvingsprosjekt, og vi sa oss selvsagt villig til det.

Senere har hele leikeplassen blitt bygd ferdig, og ungene i området bruker den stadig.

Uteområdene på Liborg har blitt opparbeidd og forandret nesten hele tiden etter at vi kom hit, men det meste var vel på plass etter ti år. Først måtte vi fylle på lassevis med matjord, og de gamle bærbuskene ble fjernet. Det er bygd en uteplass med peis, det det før var et hønsehus. Peisen er murt av stein fra Oppedal i Sogn.

Et annet uthuset var i dårlig forfatning og ble erstattet med et nytt for ved og sommermøbler. Grunnmuren til uthuset var imidlertid i god forfatning. Vi støpte betongdekke og kledde veggene med sognestein. Det gamle utedoet, og kull- og koksbodene ble renovert og fikk fliser på gulvet. Rommene brukes til lagring av hageredskaper og maskiner. På taket er det reist et tårn for en værhone som Sigrun fikk av naboen. Uthuset fikk deretter navnet «Stabburet»

På vestsiden av hovedhuset, og på nordsiden er det lagt villheller, og hele oppkjørselen er belagt med betongstein. Vinduene på gammelhuset ble skiftet, og det fikk derved sitt opprinnelige utseende. De gamle skiferhellene på taket ble erstattet med betongstein av samme type som det nye tilbygget.

Vår største attraksjon er etter min mening et apeskrekk -tre som med årene er blitt ca. 9 m og ruver godt i hagen. Men det vi setter aller mest pris på er utsikten over innseilingen til Bergen. Ovenfor huset er det en liten dal langs Ørnefjell. Her laget Gravdal Vel ballplass for ungene på dugnad, og den, og hele området blir flittig brukt av skoleklasser, barnehager og andre. Vi eldre bruker dalen til mosjon og rekreasjon. Mange lufter hundene sine her, men de plukker opp driten.

Tenk å få nyte naturens stillhet bare noen skritt fra bebyggelsen, Det er mye hjort som beiter i dalen, og i hagene om natten. Noen er irritert over at hjorten spiser prydplanter og frukt, men de fleste synes det er litt fint å ha ville dyr rundt seg, og så slipper vi arbeide med blomster og dårlig frukt.

Vi bor også nær friluftsområdet på Kvarven. Det er en fin tur å følge den gamle militærveien, som nå er asfaltert, til toppen av Kvarven, og de sprekeste kan ta turen til heksefjellet Lyderhorn.

Bebyggelsen i Gravdal ligger langs en blindvei. Vi kan sove med vinduene åpne om natten, uten å bli forstyrret av trafikk. Barna hadde relativt kort skolevei og de gikk til skolene i hele skoleperioden. Miljøet på de små skolene var bra. Det er nært til buss, og

kolonialbutikk. Et hagesenter i nærområdet har vært viktig for utvikling av hagene rundt om i bygda.

Det beste av alt er vel det gode naboskapet. Her snakker alle med alle, og vi får hjelp hvis vi trenger det. Sigrun og meg er nå blitt rundt 90 år, og noen spør om vi ikke snart skal flytte i en lettstelt leilighet. Vi vet hva vi har her, men vi vet ikke hva vi får, eller om vi kommer til å trives. Vi trenger mosjon og vi vil bo her så lenge det går.

Vårt valgspråk er «Vi vil bo her lenge vi, men gamle vil vi aldri bli!»

Da «Oluf i Rallkattlid» (Artur Arntsen) ble spurt om han ikke snart skulle flytte på gamlehjem svarte han. «Nei er du på helvet, har du hørt noen som har kommet levvanes fra et gamlehjem?»